

Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse — Intelligente byer: nye udfordringer i forbindelse med en retfærdig omstilling til klimaneutralitet — hvordan gennemføres målene for bæredygtig udvikling i praksis?

(2020/C 39/17)

Hovedordfører:	Andries Gryffroy (BE/EA), medlem af det flamske parlament
Basisdokument:	Anmodning om udtalelse fra det finske EU-formandskab

POLITISKE ANBEFALINGER

DET EUROPÆISKE REGIONSUDVALG

- er af den opfattelse, at en intelligent by er et sted, hvor traditionelle netværk og tjenester bliver mere effektive gennem anvendelse af digitale teknologier og kommunikationsteknologier til gavn for indbyggerne og virksomhederne. Ud over brugen af informations- og kommunikationsteknologier (IKT) med henblik på en bedre ressourceanvendelse og færre emissioner er byforvaltningen i en intelligent by mere interaktiv og fleksibel og sikrer befolkningen bedre tjenester gennem mere intelligente bytransportnetværk, moderne anlæg til vandforsyning og affaldsbortskaffelse og mere effektive belysnings- og opvarmning-smetoder i bygninger, således at ingen lades i stikken. En intelligent by skal også være et sted, hvor der lægges vægt på at skabe inklusive og tilgængelige uddannelsesstrukturer, udvikle indbyggernes evner og talent og sikre dem muligheden for at deltage i udviklingen af deres lokalsamfund. Udvalget glæder sig over det øgede fokus på FN's mål for bæredygtig udvikling, netop fordi de skaber opmærksomhed om, at bæredygtighed kræver en helhedsorienteret vision for så vidt angår alle de aspekter, der er omfattet af målene;
- understreger endvidere, som allerede anført i udtalelsen om flerniveauforvaltning og tværsektorielt samarbejde for at bekæmpe energifattigdom (ordfører: Kata Tüttö (HU/PES)) ⁽¹⁾, vigtigheden af at medtænke energifattigdom, når de forskellige politikker fastlægges, og mener, at en af de vigtigste politiske udviklinger i de senere år er den klare anerkendelse af, at der ved fastlæggelsen af de aktuelle og fremtidige energi- og klimapolitikker skal tages højde for deres sociale virkninger;
- gentager som allerede anført i udtalelsen om »Intelligente byer og samfund — Det Europæiske Innovationspartnerskab« udarbejdet af Ilmar Reepalu (SE/PES), at det er vigtigt at anerkende, at der findes en lang række forskellige byområder, uanset om de betragtes som byer eller ej, og at disse samfunds forbindelser til og komplementaritet med de omkringliggende landdistrikter er vigtig. Endvidere gentager udvalget som allerede anført i udtalelsen om »Revitalisering af landdistrikter ved hjælp af intelligente landsbyer« udarbejdet af Enda Stenson (IE/EA), »at et initiativ for intelligente landdistrikter i lighed med modellen for intelligente byer bør have en bred tilgang til udvikling og innovation og omfatte følgende seks dimensioner:
 - en intelligent, innovativ, foretagsom og produktiv økonomi;
 - forbedret mobilitet med tilgængelige, moderne og bæredygtige transportnetværk;
 - en miljømæssig og bæredygtig energivision;
 - kvalificerede og engagerede borgere;
 - livskvalitet med hensyn til kultur, helbred, sikkerhed og uddannelse;
 - en effektiv, gennemsigtig og ambitiøs administration«;understreger imidlertid, at når det gælder om at fremme »intelligens«, er det også helt væsentligt at inddrage borgerne og skabe forudsætningerne for, at de kan udvikle deres potentiale gennem uddannelse og ved hjælp af støtte til forskning, innovation og social samhørighed. Dette kræver også, at der indføres effektive, gennemsigtige og pålidelige regler for databeskyttelse og -anvendelse;
- fremhæver den kløft, der består mellem regioner, storbyer, byer og små lokalsamfund med hensyn til menneskelige og økonomiske ressourcer, færdigheder og digitalisering. I den forbindelse gør udvalget opmærksom på, at strategier for intelligent udvikling skal tilpasses lokalsamfundets størrelse, og fremgangsmåden finjusteres i forhold til den særlige situation i hvert enkelt af disse samfund ved at sikre de infrastrukturer og den støtte, der er nødvendig for, at alle grupper har en tilstrækkelig adgang til informationstjenester og digitale tjenester;

⁽¹⁾ COR-2018-05877-00-01-AC-TRA (EN) (EUT C 404 af 29.11.2019, s. 53).

5. fremhæver, at Kommissionen i de henstillinger, som den udstedte efter evalueringen af de af EU-landene fremlagte integrerede nationale planer for energi og klima for perioden 2021-2030, efterlyser større ambitioner, der kan garantere opfyldelsen af de klimamål, der er fastlagt i Parisaftalen, senest i 2030, og sikre omstillingen til en klimaneutral økonomi inden 2050 gennem øget anvendelse af vedvarende energi, energieffektiviseringer og modernisering af økonomien;
6. erkender, at omfanget af denne udfordring og den tværgående karakter af klimaændringerne kræver integrerede, problem-baserede løsninger, som tager højde for de mange forskellige interagerende og forstyrrende dynamikker og mål;
7. understreger vigtigheden af en tæt sammenhæng mellem målene for bæredygtig udvikling og de samhørighedspolitiske målsætninger for 2021-2027, især målsætning nr. 2 »Et grønnere, kulstoffattigt Europa ved at fremme en ren og fair energiomsstilling, investering i de grønne og blå økonomier, den cirkulære økonomi, tilpasning til klimaforandringer og risikoforebyggelse og -styring«, da opfyldelsen af målene for bæredygtig udvikling vil kunne fremhjælpes i kraft af de konkrete mål i forordningsforslagene;
8. anerkender, at en omstilling til en klimaneutral fremtid, som ikke blot handler om den nødvendige tilpasning til virkningerne af klimaændringerne og dekarbonisering af energi-, bygge- og mobilitetssektorerne, også indebærer overgang til en cirkulær økonomi, en bæredygtig omlægning af landbrugs- og fødevarsystemerne og beskyttelse af økosystemer og biodiversitet. Med henblik derpå støtter udvalget en eventuel etablering af et europæisk observatorium for klimaneutralitet;
9. anerkender indsatsen inden for rammerne af borgmesterpagten og initiativet Ren energi til EU's øer for at inddrage lokale myndigheder, lokale virksomheder, lokale akademiske institutioner og uddannelsesinstitutioner samt organisationer i lokalsamfundet i udviklingen af dekarboniseringsstrategier, og det opfordrer de europæiske lokale og regionale myndigheder til at forpligte sig til, gennemføre og overvåge tiltag under borgmesterpagten og initiativet Ren energi til EU's øer;
10. opfordrer medlemsstaterne til at inkludere intelligente lokalsamfund som et tema i deres nationale energi- og klimaplaner, da der her ligger et stort potentiale for omkostningseffektivitet, energieffektivitet og emissionsreduktion.

Intelligent forvaltning af intelligente lokalsamfund

11. fremhæver, at der i intelligente byer og lokalsamfund er fremragende muligheder for at indføre mekanismer for intelligent forvaltning og dermed forbedre de lokale myndigheders evne til at træffe beslutninger under stadig mere komplekse forhold;
12. fremhæver behovet for at fremskynde omstillingen til en intelligent forvaltningsmodel på lokalt og regionalt plan ved at udvikle og gennemføre elektroniske tjenester, hvor borgerne har adgang til en række e-forvaltningstjenester fra en enkelt konto;
13. opfordrer til, at det europæiske semester betragtes som et instrument for koordineringen af de økonomiske politikker i EU og som rammen, inden for hvilken målene for bæredygtig udvikling kan styrkes, og deres gennemførelse i hele EU planlægges, overvåges og evalueres;
14. slår igen fast, at flerniveauforvaltning er afgørende for at sikre, at lokale myndigheder rent faktisk kan gribe ind over for klimaændringerne og gennemføre målene for bæredygtig udvikling, og udvalget opfatter intelligente byer som en stærk mulighedsskabende faktor i den henseende;
15. anerkender anvendelsen af afgifter og offentlige indkøb som instrumenter for at fremskynde introduktionen på markedet af innovative og bæredygtige teknologier, da det dermed sikres, at gennemførelsen er efterspørgselsstyret, og at udfordringerne løftes med lokale og decentraliserede løsninger;
16. betragter åbne data i standardformater som et vigtigt understøttende redskab for etableringen og udviklingen af intelligente byer og understreger, at »åbne komponenter« (dvs. åbne API'er) sammen med åbne data kan udgøre en væsentlig byggesten for skabelsen og multiplikationen af løsninger for intelligente byer med højere hastighed og større fleksibilitet;
17. anerkender potentialet i data, der genereres af brugergrænseflader i den virkelige verden, f.eks. borgernes mobile enheder eller intelligente målere, og opfordrer til, at der udvikles brede rammer, hvor data genereret af brugere med henblik på intelligent forvaltning integreres og anvendes, samtidig med at den nødvendige beskyttelse af dataejerne sikres;
18. minder om vigtigheden af at fremme klimamålene på regionalt niveau og i byerne, både når de fastlægges umiddelbart, og når de følger af klimamål fastlagt på højere niveau, ved hjælp af fornuftige tekniske og videnskabelige lokale omstillingsforløb mod de fastlagte mål;

19. understreger, at bæredygtig intelligent forvaltning af byer indebærer et skifte fra kortsigtede ikkehelhedsorienterede politikker til langsigtede, systemiske og læringsbaserede tilgange. Dette skifte kræver strategisk og vedvarende forandringsledelse af de eksisterende forvaltningsstrukturer i byerne, som kan resultere i, at der træffes kortsigtede og isolerede beslutninger;
20. fremhæver, at det er vigtigt ikke blot at fastlægge mål, men at der også er et behov for at udforme de nødvendige konkrete foranstaltninger og overvåge dem, så der kan foretages de påkrævede tilpasninger. Etablering af læringsnetværk med andre og med videncentre vil forbedre denne »læringsproces« af mål over for foranstaltninger.

Intelligente storbyer, byer og landsbyer og gennemførelse af målene for bæredygtig udvikling

21. gør opmærksom på, at det har arbejdet intensivt med rammen for målene for bæredygtig udvikling i de senere år, og at udvalgets holdning gengives i de seneste udtalelser om »Mål for bæredygtig udvikling: et udgangspunkt for en langsigtet EU-strategi for et bæredygtigt Europa inden 2030« udarbejdet af Arnoldas Abramavičius (LT/EPP) ⁽²⁾ og »Et bæredygtigt Europa i 2030: Opfølgning på FN's mål for bæredygtig udvikling, på den økologiske omstilling og på Parisaftalen om klimaændringer« udarbejdet af Sirpa Hertell (FI/EPP) ⁽³⁾;
22. gentager, »at der for at nå de økonomiske, økologiske, sociale og kulturelle bæredygtigheds mål er presserende behov for konkrete milepæle og indikatorer aftalt i fællesskab samt måling i realtid af lokale kommuners, byers og regioners data om klimaændringer og bæredygtige udviklingsmål« som anført i udtalelsen om »Et bæredygtigt Europa i 2030: Opfølgning på FN's mål for bæredygtig udvikling, på den økologiske omstilling og på Parisaftalen om klimaændringer« udarbejdet af Sirpa Hertell (FI/EPP) ⁽⁴⁾. I den henseende fremhæver udvalget, at intelligente byer og lokalsamfund kan blive pionerer takket være de intelligente teknologier og dataindsamlingsprocesser, de implementerer;
23. fremhæver »behovet for robuste subnationale klimadata og vigtigheden af at anvende ny teknologi som f.eks. kunstig intelligens for at belyse lokale klimatiltag«. I den forbindelse minder udvalget om vigtigheden af at få mest muligt ud af borgmester-pagtens database og muligheden for at bygge bro mellem lokale data og nationalt bestemte bidrag gennem etablering af lokalt bestemte bidrag ⁽⁵⁾. Også her fremhæver det den afgørende betydning af, at intelligente byer og lokalsamfund får redskaberne til at forbedre deres evne til at indsamle og analysere data og anvende disse data til at forbedre beslutningsprocesserne;
24. opfatter en intelligent tilgang som en af nøglerne til at nå de delmål, der knytter sig til mål nr. 11 for bæredygtig udvikling om bæredygtige byer og lokalsamfund samt mål nr. 13 om klimainsatsen;
25. erkender, at intelligente byer skal inddrage deres borgere, så de kan deltage aktivt i udformningen af de lokale rammer. Menneskers initiativ kan, understøttet og suppleret af IKT, og lokale tjenesteydelser, der er tilpasset borgerne, gøre det muligt at identificere og gennemføre intelligente løsninger og kollektive idéer, som gør byerne bedre og mere bæredygtige, således at der opbygges social kapital og robuste lokalsamfund, hvilket bl.a. skal ske med bekæmpelse af energifattigdom in mente. I den henseende understreger udvalget vigtigheden af at lukke den digitale kløft og opkvalificere borgerne for at sikre, at sårbare borgere ikke isoleres i intelligente byer, og hindre enhver form for social udstødelse. Det er ligeledes vigtigt at fremme energieffektiviteten og innovative teknologier i det sociale boligbyggeri for at bekæmpe energifattigdommen.

Intelligente storbyer, byer og landsbyer og omstillingen til et ressourceeffektivt, klimaneutralt og biologisk mangfoldigt Europa

26. mener, at det for at muliggøre en intelligent omstilling er af strategisk betydning, at der under hensyntagen til forskellige befolkningsgrupper og erhvervsgrupper udvikles specifikke programmer rettet mod at forbedre befolkningens digitale færdigheder ved at trække på erfaringer og eksempler på god praksis fra intelligente byer, der gennemfører sammenlignelige projekter;
27. ser med tilfredshed på erfaringerne i nogle intelligente lokalsamfund, der som de første allerede har sat gang i omstillingen til løsninger baseret på cirkulær økonomi for bygninger, mobilitet, produkter, affaldshåndtering og inden for den fysiske planlægning og arealforvaltningen, og udvalget opmuntrer Kommissionen til at fremme den slags løsninger yderligere i alle intelligente lokalsamfund. Disse bidrag vil spille en betydelig rolle for at nå målene for bæredygtig udvikling;
28. bemærker, at intelligente teknologier er afgørende for gennemførelsen af pakken om ren energi og en vellykket omstilling til ren energi. Udvalget peger derfor på intelligente byer og lokalsamfund som effektive værktøjer til at sikre konsekvent og harmoniseret indførelse af disse intelligente teknologier gennem maksimal udnyttelse af det eksisterende potentiale for synergier;

⁽²⁾ COR-2019-00239-00-00-AC-TRA (EN) (EUT C 404 af 29.11.2019, s. 16).

⁽³⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (EN) (se side 27 i denne EUT).

⁽⁴⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (EN).

⁽⁵⁾ COR-2019-00965-00-01-PAC-TRA (EN).

29. betragter lokale energifællesskaber som en værdifuld ressource i sikringen af en retfærdig omstilling til ren energi, og mener, at de fremmer borgernes deltagelse i intelligente byer og lokalsamfund. Udvalget minder i den forbindelse om forslag ene i sin udtalelse om emnet ⁽⁶⁾;
30. minder om, at naturen spiller en vigtig rolle i forbindelse med de mål for bæredygtig udvikling, der vedrører fattigdom, sult, sundhed, velfærd og bæredygtige byer. Udvalget fremhæver, at intelligente byer og lokalsamfund bør betragte naturbaserede løsninger og grøn infrastruktur som komplementære politikker, der er uundværlige for at garantere bevarelsen af økosystemtjenesterne og biodiversiteten og fremme en bæredygtig anvendelse heraf samt indskrænke arealanvendelsen;
31. gør opmærksom på, at det i den europæiske langsigtede strategi for klimaneutralitet i 2050 anerkendes, at intelligente teknologier og byer spiller en vigtig rolle i at blive klimaneutrale;
32. minder om, at udvalget har efterlyst ikke blot en øget hensyntagen til klimabeskyttelse i budgettet, men også foranstaltninger, der gradvist kan sætte en effektiv stopper for subsidier til fossile brændstoffer og dermed skabe lige konkurrencevilkår for vedvarende energi, fremme adfærdsændringer og generere de ressourcer, der er nødvendige for at fremme en retfærdig omstilling;
33. bemærker, at omstillingen til klimaneutralitet skaber kvalitetsjobs i den cirkulære økonomi og i sektorerne for ren energi, fødevarer og landbrug, og udvalget opfordrer EU til at skabe større sammenhæng i klimamålsætningerne gennem samhörighedspolitikken, Den Europæiske Socialfond (ESF+) og InvestEU;
34. påpeger, at »intelligente vandløsninger« får stadig større betydning som elementer i en komplet politik for intelligente byer, hvis sigte er klimabæredygtige løsninger;
35. minder om betydningen af at anlægge intelligente infrastrukturer og opfatter intelligente byer og lokalsamfund som de naturlige pionerer på dette område;
36. gør opmærksom på, at energieffektivitet i bygninger er et kernepunkt i en vellykket omstilling til klimaneutralitet, og at det er tanken, at intelligente løsninger skal spille en afgørende rolle. Som sådan vil intelligente løsninger sandsynligvis kun give de ønskede resultater, hvis de iværksættes inden for rammerne af intelligente byer og lokalsamfund og ikke som isolerede løsninger. Udvalget gør i den forbindelse også opmærksom på, at initiativet om intelligent finansiering af intelligente bygninger spiller en vigtig rolle, derved at det sikrer finansieringsmekanismer til dette formål;
37. gør opmærksom på, at de lokale og regionale myndigheder spiller en central rolle i forbindelse med gennemførelsen af en bæredygtig boligpolitik, og at de bidrager væsentligt til den konkrete gennemførelse af EU's politiske mål;
38. opfordrer til, at man skaber incitamenter for maksimal energieffektivitet i nye bygninger og i forbindelse med istandsættelser i overensstemmelse med standarderne for passivhuse og eventuelt samtidig anvender intelligent teknologi i bygninger;
39. minder om, at RU støtter planer for bæredygtig mobilitet i byer, som baserer sig på multimodalitet og koordineret anvendelse af by- og regionaltransport og -logistik med lave eller ingen emissioner, og understreger jernbane- og vandvejstransportens vigtige rolle i at nedbringe emissionerne;
40. minder om, at sektoren for bytransport er under videreudvikling og undergår et paradigmeskift med sammenfaldende omstillinger inden for energianvendelse (elektrificering, alternative brændstoffer), teknologi (ITS) og adfærdsændringer (deleøkonomi, fokus på aktivrejser). Disse ændringer berører passagerer, men også godstransport, forretningsrejser og fritidsrejser. Dette paradigmeskift kan anvendes til at nå målene for intelligente byer som f.eks. at stimulere det lokale innovationsmarked og integrere de bedste tilgængelige teknologier og den videnbaserede beslutningstagning;
41. mener endvidere, at intelligente mobilitetsteknologier kan medvirke til at finde bæredygtige mobilitetsløsninger i tyndtbefolkede områder, landdistrikter og perifere regioner og til at fremme et aktivt mobilitetsmønster, som kan forbedre borgernes sundhed.

Flere muligheder for, at intelligente lokalsamfund kan finansiere og fremskynde innovative løsninger

42. minder om, at regionerne i den yderste periferi og øregionerne i kraft af deres klassificering som levende laboratorier er velegnede til afprøvning af teknologiske, energimæssige og proceduremæssige alternativer. Disse regioners afsides beliggenhed, afstand til det kontinentale Europa, store biodiversitet, nærhed og adgang til havet, ekstreme miljøfænomener (atmosfæriske og geologiske) og adgang til geotermisk energi er med henblik på udviklingen af løsninger til gennemførelse af målene for bæredygtig udvikling snarere en fordel end en begrænsning i forhold til at afprøve prototyper under kontrollerede, men meget vanskelige forhold;

⁽⁶⁾ EUT C 86 af 7.3.2019, s. 36.

43. fremhæver mulighederne i lokale zoner, hvor fleksible og innovative lovgivningsmæssige værktøjer og alternativer til regulering kan afprøves i virkelighedens byområder, hvilket kan bane vej for udforskning og eventuel efterfølgende gennemførelse af bæredygtige innovationer (f.eks. på boligområdet). Byen som en »læringsmaskine« fremmer social læring og samarbejde, der kan mindske sociale risici;
44. fremhæver betydningen af at decentralisere skatteområdet, således at regionale og (vidtrækkende) bymæssige klimaorienterede skatteforanstaltninger kan forankres bedre i den lokale kontekst;
45. fremhæver vigtigheden af, at lokalsamfundene har adgang til de værktøjer og kapacitetsopbyggende aktiviteter, der gør omstillingen til intelligente lokalsamfund mulig, således at den digitale kløft lukkes, og hverken borgere eller områder lades i stikken;
46. minder om offentlig-private partnerskabers (OPP) vigtige rolle i realiseringen af intelligente byer og lokalsamfund og opfordrer Kommissionen til at gøre en større indsats for at skabe betingelserne for, at store og små lokale myndigheder kan anvende dette instrument;
47. gentager, at intelligente lokalsamfund fungerer som drivkræfter for intelligent og inklusiv energiomstilling, og opfordrer Kommissionen til at sikre yderligere støtte til intelligente byers og lokalsamfunds indsats ved hjælp af specifikke og tilgængelige finansieringsinstrumenter;
48. bifalder Kommissionens beslutning om at inkludere et missionsområde om klimaneutrale og intelligente byer inden for rammerne af det nye Horisont Europa;
49. anbefaler, at EU's klimapolitik er helhedsorienteret og baseret på en systemisk og integreret tilgang, og konstaterer, at EU-politikkerne og de nationale politikker hidtil i mange tilfælde har været opsplittet mellem sektorer og kategorier og mellem byområder og landdistrikter.

Bruxelles, den 9. oktober 2019.

Karl-Heinz LAMBERTZ
Formand
for Det Europæiske Regionsudvalg
